

Прокопович Т. А.
Кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри
образотворчого мистецтва та дизайну
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

РИСУНОК, ЯК ОСНОВА В ЖИВОПИСІ ТА СКУЛЬПТУРІ

Актуальність проблеми дослідження. Не зважаючи на те, що рисунок є самостійною ланкою в мистецтві, він має фундаментальне значення в живописі, скульптурі, декоративному мистецтві і графіці. Це незамінне підґрунтя у будь-якому живописному, графічному чи в скульптурному зображенні, так як саме через рисунок, художник вивчає об'єкт, чи втілює свій перший задум. Рисунок – це найперший і найпростіший засіб аналізу форм і конструкцій об'єктів, передачі зображення у образотворчому мистецтві. У пластичному мистецтві рисунок – це початкова стадія роботи, як визначає обриси форми, об'єму, розміщення в просторі. Рисунок у скульптурі – це поєднання лінійних і пластичних елементів з подальшим втілення їх у пластичну форму. Великий скульптор Микеланжело порівнював рисунок з найвищою точкою живопису, скульптури і архітектури. Рисунок може бути як і самостійним витвором мистецтва у різних жанрах (натюрморт, портрет, пейзаж і т.д.), чи прикрашати інтер'єр у настінному графічному розписі, так і слугувати як допоміжний засіб на початковому етапі живописного чи скульптурного зображення. Знання конструкції об'єкту і зображення його через рисунок дозволить відобразити уявлення про направлення форми [1]. У живописі художник, за допомогою рисунка, може зафіксувати свій першопочатковий задум, ранні ескізи, замальовки як з натури, так і з уяви. Підготовчий рисунок необхідний при виконання точних зображень, таких як вітражі, мозаїка чи монументальні полотна.

Стан розроблення проблеми в науці і практиці. Перші відомі графічні зображення примітивних форм і звірів були знайдені у печерах палеоліту [4]. Проте правила малювання започаткували першими єгиптяни. Вони вперше навчали техніці рисунку через вільне тримання руки, для легкого нанесення зображення на папірус чи дошку, та впевнене і міцне тримання руки для перенесення контурів малюнку на стіну чи камінь.

У древній Греції надавали перевагу малюванню зображення з натури, для найточнішого відтворення світу. При цьому художники дотримувалися суворого порядку у симетрії, гармонічному підпорядкуванню частин і цілого. Наслідували стародавніх греків і художники Римської імперії. Вони копіювали древні грецькі твори мистецтва, стилі роботи і об'єкти зображення. Проте, зазвичай копії були гірші оригіналів.

Середньовіччя наклало свій відбиток на мистецтво через симбіоз мистецтва і релігії. Тогочасні тенденції відштовхували будь який сюжет, якщо він не відповідав релігійному баченню. Саме в той час постало на меті, за допомогою рисунку, передати емоційний і духовний стан людини, а не точність передачі схожості. Для рисунку використовували вугілля, сангіну, соус, графітний олівець та ін., але найбільше технік рисунку започаткувалося в основному в епоху Відродження в Італії, що сприяло розвитку різноманітних художніх прийомів. Техніка рисунку з епохи Відродження стала підґрунтям для подальшого розвитку різних художніх шкіл. В той час почали застосовувати металеві, срібні, свинцеві, штифти (грифелі), сангіну, соус, вугільні палички, крейду, пастель, винайшли італійський олівець, при цьому зображення об'єктів було як на білому, так і на кольоровому (тонованому) папері.

XVIII і XIX століття увійшло в історію образотворчого мистецтва через Російську школу. Такі майстри, як О. Кіпренский, К. Брюллов, А. Лосенко, А. Іванов, І. Рєпін, М. Крамской та інші учні Академії мистецтв внесли вагомий вклад у мистецтво через започаткування різних технік рисунку. Вони втілювали свої вміння у роботах виконаних на жовтому чи голубому папері італійським олівцем, графітним олівцем, вугіллям, сангіною, крейдою, соусом та ін. [3].

Майстерне застосування різних матеріалів на одній палітрі показували такі метри живопису і рисунку, як В. Сєров, Б. Кустодієв, В. Борисов-Мусатов, М. Врубель. Художники одночасно застосовували вугілля, сангіну, кольорові олівці і створювали рисунок, який був наближений до живописного зображення. В основу зображення рисунку художники ХХ століття поклали теорію художньої форми, яку розробив теоретик і скульптор А. Гільдебран [2].

Основна ідея, положення, висновки дослідження. Незважаючи на урбанізацію сучасного мистецтва, розвиток авангардних напрямків, експресивного вираження сюжету, художники продовжують застосувати традиційні підходи класичної школи рисунку поєднуючи класику і сучасність. За допомогою рисунку, як основи в живописі і скульптурі, художник матиме змогу визначити закономірність розміщення об'єктів в просторі і їх побудову, зможе визначити світлотіньовий стан навколишнього середовища. Також рисунок, на попередньому етапі, дасть змогу врахувати більш точну передачу перспективного скорочення, більш точно дотриматися пропорційних співвідношень розмірів форми та її окремих елементів в цілому. У студентів, за допомогою графічних засобів, такі навички будуть розвивати розуміння співвідношення об'ємного зображення на площині. Це набуває значущості в подальшому творчому розвитку і розвиває вміння пов'язувати об'єкти рисунку у єдине ціле. Рисунок в портретному жанрі живопису хоч і є однією з допоміжних ланок, але, має важливе значення, особливо на етапі становлення художника, так як навіть незначна похибка у пропорціях, особливо при зображенні голови чи фігури людини, може не дозволити передати загальний характер та подібність натури.

Основні результати та їх практичне значення. В сучасному світі зображувальне мистецтво досягло дуже високого рівня розвитку, тому для професійного виконання поставлених задач, необхідно мати розуміння предметного простору і наповнення його тривимірними об'єктами. Такий предметний простір найкраще формується через попередній рисунок, а в подальшому, для живопису і скульптури, наповнюється тоном, кольором і пластичною формою.

Список використаних джерел

1. Власов В. Г.. Рисование, рисунок // Власов В. Г. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства: в 10 т. — СПб.: Азбука-Классика. —Т. VIII, 2008 — С.190-195
2. Гильдебранд А. Проблема формы в изобразительном искусстве (русский перевод Н. Б. Розенфельд и В. А. Фаворский. Предисл. А. В. Васнецова). - М.: Изд-во МПИ, 1991. - 137 с.
3. Пospelов Г. Г. Русский рисунок XVIII — начала XX века / Составители Ю. Забродина, Е. Плотникова. — Л.: Аврора, 1989. — 206 с.
4. Столяр А. Д. Происхождение изобразительного искусства // М.: «Искусство», 1985. - 300 с.